

Темпус-проект 544524-TEMPUS-1-2013-1-PL-TEMPUS-SMHES

**Рамка кваліфікацій в галузі наук про навколишнє середовище
для українських університетів**

Розроблення рамок кваліфікацій в Україні

аналітичний звіт

ПРОЕКТ

2015

**Розроблення рамок кваліфікацій в Україні: аналітичний огляд.
В.М. Захарченко**

Рецензент:

Аналітичний огляд підготовлено та опубліковано у рамках Темпус-проекту 544524-TEMPUS-1-2013-1-PL-TEMPUS-SMHES «Рамка кваліфікацій в галузі наук про навколишнє середовище для українських університетів»

Ухвалено та рекомендовано до друку рішенням загальних зборів учасників Темпус-проекту 544524-TEMPUS-1-2013-1-PL-TEMPUS-SMHES «Рамка кваліфікацій в галузі наук про навколишнє середовище для українських університетів» 31 березня – 02 квітня 2015 року, м. Відень, Австрія.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Рамки кваліфікацій: поняття та основні положення	6
2. Розроблення Національної рамки кваліфікацій України.....	7
3. Впровадження Національної рамки кваліфікацій в Україні.....	11
4. Галузева класифікація освіти	14
5. Проблемні питання впровадження Національної рамки кваліфікацій	16
Список джерел:	19
ДОДАТКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.

Вступ

Цей звіт сформовано в рамках роботи за першим робочим пакетом «Аналіз існуючих стандартів та методологій розроблення галузевих рамок кваліфікацій у галузі наук про навколишнє середовище» Темпус-проекту 544524-TEMPUS-1-2013-1-PL-TEMPUS-SMHES «Рамка кваліфікацій в галузі наук про навколишнє середовище для українських університетів».

До складу Консорціуму Темпус-проекту входять:

- Варшавський університет наук про життя, Республіка Польща (координатор проекту);
- Одеська національна морська академія, Україна;
- Одеський державний екологічний університет, Україна;
- Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, Україна;
- Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна;
- Львівський національний аграрний університет, Україна;
- Білоцерківський національний аграрний університет, Україна;
- Уманський національний університет садівництва, Україна;
- Державна установа «Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів «Агроосвіта», Україна;
- Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, Україна;
- Інститут екології Карпат НАН України, Україна;
- Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації, Україна;
- Університет Павії, Італія;
- Університет природних ресурсів та наук про життя, Відень, Австрія;
- Університет Кобленц-Ландау, Німеччина;
- Ягеллонський університет, Республіка Польща;
- Університет Лейди, Іспанія;
- Університет Генуї, Італія;
- Асоціація європейських університетів наук про життя, Бельгія;
- Міністерство освіти і науки України, Україна;
- Співка спеціалістів з міжнародних відносин Асоціації європейських університетів наук про життя, Бельгія.

Метою проекту є підвищенні якості та актуальності вищої освіти в Україні і збільшенні конвергенції з розробками ЄС шляхом розроблення кваліфікаційних рамок.

Цілями проекту визначено::

- Аналіз існуючих стандартів і методологій розроблення кваліфікаційних рамок у сфері екології, охорони навколишнього природного середовища та збалансованого природокористування;
- Розроблення галузевої рамки кваліфікацій у сфері екології, охорони навколишнього природного середовища та збалансованого природокористування;

- Навчальні курси з розроблення та впровадження нових навчальних програм, сумісних з рамкою кваліфікацій у сфері екології, охорони навколишнього природного середовища та збалансованого природокористування.

Одним з основних завдань проекту є ідентифікація і класифікація ключових загальних та предметно-орієнтованих компетентностей та результатів навчання для кваліфікацій в галузі наук про навколишнє середовище, що має забезпечити порівнянність кваліфікацій, які здобуваються в українських вищих закладах освіти, з різними рамками кваліфікацій та буде сприяти розробленню освітніх програм. Ключові загальні та предметно-орієнтованих компетентності та результати навчання мають бути визначеними у галузевій рамці кваліфікацій в галузі наук про навколишнє середовище, яка, у свою чергу, повинна узгоджуватись з Національною рамкою кваліфікацій та Європейськими мета-рамками.

Цей звіт сформовано за результатами аналізу існуючих нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів, які стосуються стандартів та класифікації вищої освіти України. Звіт відображує стан розроблення і впровадження рамок кваліфікацій та нових стандартів вищої освіти в Україні станом на кінець 2014 – початок 2015 років.

1. **Рамки кваліфікацій: поняття та основні положення**

У цілому, будь-яка рамка кваліфікацій являє собою цілісний структурований опис кваліфікаційних рівнів, через який можуть бути виражені та співвіднесені між собою в узгоджений спосіб усі кваліфікації [1].

Рамки кваліфікацій відіграють ключову роль у розвитку Європейського простору вищої освіти, зокрема, вони сприяють:

- розвитку ступеневої системи освіти;
- розробленню навчальних (освітніх) програм у вищих закладах освіти;
- визнанню кваліфікацій;

Рамки кваліфікацій є важливими для тих, хто користується кваліфікаціями, зокрема, – осіб, які навчаються, та роботодавців.

Рамки кваліфікацій:

- визначають, що особи, які навчаються, мають знати та розуміти, до чого мають бути здатними на базі конкретної кваліфікації. Іншими словами – рамки кваліфікацій визначають «узагальнені» результати навчання (навчальні результати) для кваліфікацій (групи кваліфікацій) певних рівнів ;

- ілюструють, як взаємодіють кваліфікації у системі освіти, або у системі вищої освіти, та як особа може поступово здобувати різні кваліфікації.

У зв'язку з цим, рамки кваліфікацій більше фокусуються на результатах навчання (навчальних результатах), ніж на процесі / процедурах.

Рамки кваліфікацій покликані бути інструментами для:

- осіб, які навчаються;
- розробників стандартів вищої освіти, навчальних програм вищої освіти (освітніх програм);
- компетентних національних органів.

Рамки кваліфікацій повинні допомагати особам, які навчаються, (студентам) поступово здобувати кваліфікації в межах певної освітньої системи, так само, як і рухатись між різними системами. У цьому контексті рамки кваліфікацій покликані сприяти мобільності в межах певної системи освіти та мобільності на міжнародному рівні.

У Європейському просторі вищої освіти рамки кваліфікацій запроваджуються на загальноєвропейському та національному рівнях та поділяються на:

- Європейські метарамки кваліфікацій (Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти [2] та Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя [3]);

- Національні рамки кваліфікацій, які повинні охоплювати усі освітні кваліфікації (кваліфікації вищої освіти) у національній системі освіти

Окрім цього, з метою визначення загальних вимог до результатів навчання для здобувачів кваліфікацій за галузевими ознаками, запроваджуються галузеві рамки кваліфікацій, які мають охоплювати усі освітні кваліфікації (кваліфікації вищої освіти) в межах певних галузей освіти.

2. Розроблення Національної рамки кваліфікацій України

Усі країни-учасниці Болонського процесу взяли зобов'язання до 2010 року розробити національні рамки кваліфікацій, сумісні з всеохоплюючою рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти. Такі зобов'язання були взяті у 2005 р. та відображені у Бергенському комюніке, прийнятому за результатами конференції міністрів, відповідальних за освіту у країнах Європи у 2005 році[4]. Необхідність спрямування зусиль на розроблення та імплементацію національних рамок кваліфікацій була також підтверджена в 2007 р. у Лондонському комюніке [5].

Національні рамки кваліфікацій (НРК) повинні охоплювати усі освітні кваліфікації або усі кваліфікації вищої освіти (в залежності від політики конкретної країни) у національній системі освіти. НРК повинні розроблятися компетентними уповноваженими державними органами, відповідальними за освіту у конкретній країні. Хоча, відповідальність за розроблення НРК покладається на уповноважені у сфері освіти державні органи, для того, щоб НРК мала успіх, необхідною є участь у її розробленні й широкого кола зацікавлених сторін – вищих навчальних закладів, студентів, роботодавців.

Процес розроблення НРК має включати в себе широкі консультації. Після розроблення НРК країна-учасниця Болонського процесу має провести її «самосертифікацію». Після закінчення процесу самосертифікації має бути опублікованим відповідний звіт про самосертифікацію, щоб партнери мали до нього доступ.

Процес розроблення НРК у загальному випадку може бути зведений до 10 найбільш важливих (типових) кроків:

1. Рішення про початок розроблення (приймається національним органом, який є відповідальним за вищу освіту).
2. Визначення порядку денного, цілей НРК.
3. Організація процесу – визначення зацікавлених сторін, створення робочої групи.
4. Проектування структури – структура рівнів, структура дескрипторів результатів навчання, кредитний вимір.
5. Консультації: національна дискусія та ухвалення проекту зацікавленими сторонами.
6. Ухвалення НРК відповідно до національного законодавства.
7. Адміністративне встановлення завдань з імплементації для уповноважених органів.
8. Імплементація на інституційному рівні – впровадження програм навчання, сформованих на основі результатів навчання (компетентнісного підходу).
9. Включення кваліфікацій до НРК (національної структури кваліфікацій), акредитація, або аналогічні процедури щодо забезпечення якості кваліфікацій.
10. Самосертифікація (верифікація сумісності з Рамкою кваліфікації Європейського простору вищої освіти, співставлення з Болонськими циклами); звіт про самосертифікацію; реалізація пілотних проектів.

Процес розроблення НРК в Україні формально розпочався у 2010 році з розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 1727-р «Деякі питання розроблення Національної рамки кваліфікацій», в якому було встановлено доручення Міністерству освіти і науки України та Міністерству праці та соціальної політики України із залученням інших центральних органів виконавчої влади, що беруть участь у реалізації державної політики у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, надати пропозиції щодо утворення міжвідомчої робочої групи з питань розроблення та впровадження НРК (додаток 1).

Наступним формальним кроком на шляху розроблення НРК в Україні стало ухвалення постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 р. № 1225 «Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій». Цією постановою були затверджені положення про міжвідомчу робочу групу з питань розроблення та впровадження НРК та склад цієї робочої групи (додаток 2). Основними завданнями робочої групи були визначені:

- підвищення ефективності діяльності центральних органів виконавчої влади, установ та організацій, залучених до розроблення та впровадження НРК;
- підготовка рекомендацій стосовно визначення шляхів, механізму і способів розроблення та впровадження НРК;
- участь у розробленні нормативно-правових актів з питань формування національної системи кваліфікацій.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 3 листопада 2010 р. № 1054 «Про створення робочих груп із розроблення Національної рамки кваліфікацій» були утворені робочі групи з розроблення НРК за рівнями вищої освіти, за рівнями професійно-технічної освіти та за рівнями загальної середньої та дошкільної освіти (додаток 3). Зазначеним наказом була передбачена можливість залучення до участі у роботі робочих груп працівників інших центральних органів виконавчої влади, установ та організацій.

Фактично, прийняття зазначених трьох нормативно-правових актів можна асоціювати з реалізацією описаних вище перших трьох загальноприйнятих типових кроків процесу розроблення національних рамок кваліфікацій.

У процесі розроблення проекту НРК робочими групами були запропоновані кількість рівнів, структура та зміст дескрипторів результатів навчання. При цьому, були забезпечені широкі консультації та громадське обговорення проекту НРК і пропозицій до нього – на засіданнях робочих груп, на національних та міжнародних семінарах і конференціях. До участі у обговореннях і консультаціях залучалися представники як сфери освіти, так і сфери праці, національні та міжнародні експерти.

НРК в Україні була затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (додаток 4).

Затверджена в Україні НРК містить у собі опис десяти кваліфікаційних рівнів (від 0 до 9), які охоплюють усі рівні вітчизняної системи освіти. При

цьому, зростанню порядкового номеру кваліфікаційного рівня відповідає зростання рівня складності відповідних кваліфікацій.

Система дескрипторів затвердженої НРК включає такі складові:

- знання;
- уміння;
- комунікація;
- автономність та відповідальність, а також
- узагальнений опис рівня (інтегральну компетентність).

У цілому, система дескрипторів української НРК узгоджується як з Європейською рамкою кваліфікацій для навчання впродовж життя, так і з Рамкою кваліфікації Європейського простору вищої освіти. Введена до НРК України інтегральна компетентність відображує здатність власника кваліфікації певного рівня виконувати завдання та розв'язувати задачі певного рівня складності у процесі навчання або професійної діяльності.

Описи кваліфікаційних рівнів НРК України наведені у тексті постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», наведеної у додатку 4.

Прогнозне зіставлення освітніх рівнів у системи освіти України з кваліфікаційними рівнями НРК наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Прогнозне зіставлення освітніх рівнів з кваліфікаційними рівнями НРК

Кваліфікаційний рівень НРК	Загальна середня освіта	Професійно-технічна (професійна) освіта	Вища освіта
0	Дошкільна		
1	Початкова		
2	Базова	Кваліфікований робітник (свідоцтво)	
3	Повна		
4		Кваліфікований робітник (диплом)	
5			Молодший спеціаліст
6			Бакалавр
7			Магістр
8			Кандидат наук
9			Доктор наук

Процес розроблення проекту НРК в Україні, його широке громадське обговорення та затвердження НРК Кабінетом Міністрів України можна асоціювати із реалізацією четвертого, п'ятого та шостого описаних вище типових кроків розроблення НРК.

При цьому, можна констатувати, що НРК в Україні:

- розроблена та ухвалена на державному рівні;
- створена як структурований опис кваліфікаційних рівнів;
- стає базою для забезпечення прозорості та порівнянності вітчизняних кваліфікацій на національному та міжнародному рівнях;
- упроваджує результатний підхід (підхід, оснований на результатах навчання) до здобуття та присвоєння кваліфікацій.

НРК в Україні розроблена з урахуванням її поширення як на освітні, так і на професійні кваліфікації.

Водночас, слід зауважити, що НРК в Україні розроблялась і затверджена саме як узагальнена структура, за допомогою якої мають описуватись та порівнюватись кваліфікацій (освітніх та професійних), та не містить у собі назв та опису конкретних кваліфікацій, типів кваліфікацій, зокрема – кваліфікацій вищої освіти.

На теперішній час НРК процес само сертифікації НРК в Україні не здійснювався та НРК формально не є зіставленою з Європейськими рамками кваліфікацій. Прогнозне (бажане для вітчизняної вищої освіти) зіставлення кваліфікаційних рівнів НРК, які пов'язані з вищою освітою, з кваліфікаційними рівнями Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя та циклами Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти ілюструється таблицею 2.2.

Таблиця 2.2

Прогнозне і ставлення НРК з європейськими рамками кваліфікацій

Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя	Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти	Національна рамка кваліфікацій (прогноз)	
		Рівень 1	
Рівень 1		Рівень 1	
Рівень 2		Рівень 2	
Рівень 3		Рівень 3	
Рівень 4		Рівень 4	
Рівень 5	Короткий цикл	Рівень 5	Молодший бакалавр
Рівень 6	Перший цикл	Рівень 6	Бакалавр
Рівень 7	Другий цикл	Рівень 7	Магістр
Рівень 8	Третій цикл	Рівень 8	Доктор філософії
		Рівень 9	Доктор наук

3. Впровадження Національної рамки кваліфікацій в Україні

Процес впровадження НРК в Україні формально розпочато спільним наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та Міністерства соціальної політики України від 20.04.2012 р. № 488/225 «Про затвердження Плану заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій» (додаток 5).

Зазначений наказ передбачає реалізацію у 2012–2015 роках заходів з:

- організаційного, методичного, нормативно-правового, інформаційного та кадрового забезпечення впровадження НРК;
- організації співпраці з соціальними партнерами;
- залучення міжнародної технічної і фінансової допомоги;
- забезпечення міжнародного визнання НРК і реалізації пілотних проектів.

Відповідно до цього наказу до реалізації визначених заходів залучаються Міністерство освіти і науки України, Міністерство соціальної політики України, Національна академія педагогічних наук України, інші центральні органи виконавчої влади, всеукраїнські об'єднання організацій роботодавців, всеукраїнські профспілки та їх об'єднання, деякі інші установи.

Ухвалення цього наказу можна асоціювати з сьомим типовим кроком розроблення НРК.

У контексті впровадження НРК на галузевому рівні доцільно звернути увагу на визначені зазначеним наказом заходи з організаційного та методичного забезпечення, які та спрямовані на:

- розробленням проекту стратегії розвитку національної системи кваліфікацій;
- визначенням переліку галузевих (міжгалузевих) сегментів для впровадження Національної рамки кваліфікацій;
- розробленням концепції Національної стандартної класифікації освіти.

З метою реалізації планових заходів з впровадження НРК наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 28.05.2012 р. № 634 «Про створення робочої групи із розроблення стратегії розвитку національної системи кваліфікацій» було утворено робочу групу з питань розроблення стратегії розвитку національної системи кваліфікацій (додаток 6). Цим наказом робочій групі доручалось розробити проекти концепції національної системи кваліфікацій та стратегії розвитку національної системи кваліфікацій.

Розроблений робочою групою проект стратегії розвитку національної системи кваліфікацій містить аналіз поточного стану національної системи кваліфікацій в Україні, визначає мету, основні завдання та основні принципи формування та розвитку національної системи кваліфікацій (додаток 7) [6].

Проект стратегії розвитку національної системи кваліфікацій було розміщено на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України для громадського обговорення⁷ 7 червня 2013 року. На теперішній час зазначений документ не є затвердженим та залишився у статусі проекту.

Виходячи із рекомендацій щодо розроблення НРК, наступними обов'язковими кроками повинні стати:

- розроблення та впровадження на інституційному рівні програм навчання, сформованих на основі результатів навчання;
- внесення кваліфікацій до національної структури кваліфікацій та забезпечення їх якості;
- самосертифікація (верифікація) сумісності вітчизняних кваліфікацій з загальноєвропейськими рамками кваліфікації та публікація відповідного звіту.

До вересня 2014 року НРК в Україні не була формально пов'язаною з структурою та кваліфікаціями вищої освіти України, а саме – вітчизняні освітні кваліфікації (освітньо-кваліфікаційні рівні) не були зіставленими з кваліфікаційними рівнями НРК, нормативно-правова база з питань освіти не передбачала узгодженості стандартів вищої освіти з НРК.

У статті 5 «Рівні та ступені вищої освіти» Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. № 1556–VII, який вступив в силу з 6 вересня 2014 року (далі - Закон України «Про вищу освіту»), встановлено таку відповідність рівнів вищої освіти кваліфікаційним рівням НРК [7]:

- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти відповідає п'ятому кваліфікаційному рівню НРК;
- перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає шостому кваліфікаційному рівню НРК;
- другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню НРК;
- третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню НРК;
- науковий рівень вищої освіти відповідає дев'ятому кваліфікаційному рівню НРК.

Окрім цього, у частині 2 статті 10 Закону України «Про вищу освіту» встановлено, що:

«Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ)».

Також, у пунктах 2 та 3 статті 7 «Документи про вищу освіту (наукові ступені)» Закону України «Про вищу освіту» встановлено правила формулювання назв кваліфікацій вищої освіти.

Так, для ступенів молодшого бакалавра, бакалавра та магістра назва кваліфікації має складатись «з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та спеціалізацію». Для ступенів доктора філософії та доктора наук назва кваліфікації має складатись «з інформації про здобутий особою науковий ступінь, галузь знань та/або спеціальність».

Таким чином, відповідно до положень Закону України «Про вищу освіту», кваліфікації вищої освіти мають бути чітко пов'язаними із спеціальностями (галузями знань).

У свою чергу, відповідно до підпункту 7 пункту 1 статті 13 «Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки,

інших органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади» Закону України «Про вищу освіту» перелік галузей знань та перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, формується центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, , зокрема за поданням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, та затверджується Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, Закон України «Про вищу освіту» законодавчо закріплює зіставлення рівнів вищої освіти й відповідних кваліфікацій вищої освіти з кваліфікаційними рівнями НРК та створює правове підґрунтя для практичного впровадження Національної рамки кваліфікацій у стандарти вищої освіти.

У свою чергу, описи кваліфікацій вищої освіти повинні розроблятися з урахуванням як рівневої класифікації, яка встановлена в НРК, так і галузевої класифікації.

Окремо слід зауважити, що освітні рівні, які передують рівням вищої освіти на теперішній час формально не є зіставленими з кваліфікаційними рівнями НРК. Передбачається, що ці рівні освіти мають охоплювати від нульового до четвертого (в окремих випадках – до п'ятого кваліфікаційного рівня НРК).

4. Галузева класифікація освіти

Як зазначалось у попередньому розділі, одними з найважливіших заходів, спрямованих на впровадження НРК на галузевому рівні, є визначення переліку галузевих (міжгалузевих) сегментів для впровадження Національної рамки кваліфікацій та розроблення концепції Національної стандартної класифікації освіти.

Ухвалення національної стандартної класифікації освіти має виключне значення для розроблення відповідних галузевих рамок кваліфікацій та забезпечення «зрозумілості» вітчизняних освітніх програм та кваліфікацій на міжнародному рівні.

У свою чергу, галузеві рамки кваліфікацій мають визначати загальні для певної галузі освіти вимоги до результатів навчання (навчальних результатів) та бути орієнтиром для створення стандартів вищої освіти.

Слід відзначити, що у Законі України «Про вищу освіту» безпосередньо не визначено роль та місце галузевих рамок кваліфікацій. Водночас, у статті 10 «Стандарти вищої освіти» Закону України «Про вищу освіту» встановлено, що стандарти вищої освіти розробляються «в межах кожної спеціальності» та, серед іншого, визначають «обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника та нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання».

У свою чергу, у статті 1 «Основні терміни та їх визначення» Закону України «Про вищу освіту» визначено поняття галузі знань як основної предметної області освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Зазначена спорідненість спеціальностей, згрупованих в межах певної галузі знань, має найти своє відображення у певних спільних (споріднених) для цих спеціальностей результатах навчання. Такі спільні (споріднені) результати навчання, так само, як і загальні вимоги до освітніх програм в межах споріднених спеціальностей, доцільно визначати / встановлювати у *галузевих рамках кваліфікацій*, які, у свою чергу, мають розроблятися за галузями відповідно до ухваленої галузевої класифікації освіти.

На теперішній час світ орієнтується на Міжнародну стандартну класифікацію освіти 2011 року (МСКО-2011) [8], розроблену Інститутом статистики ЮНЕСКО. Чинна редакція МСКО-2011 була сформована у 2013 році та містить в собі, зокрема, ухвалену на 37-ій Генеральній конференції ЮНЕСКО нову редакцію класифікації галузей освіти 2013 року (МСКО-Г-2013) [9].

МСКО-Г-2013 містить наскрізну класифікацію освітніх програм та відповідних кваліфікацій за галузями освіти та підготовки на основі предметно-змістовного підходу. При цьому, ця класифікація містить в собі три рівня деталізації (трирівневу ієрархію) галузей освіти та підготовки, а саме: 11 «широких» галузей, 29 «вузьких галузей» та 80 «деталізованих» галузей (додаток 8).

У листопаді 2013 року Загальними зборами Національної академії педагогічних наук України була ухвалена як проект Концепція Національної стандартної класифікації освіти України. Ця Концепція була розроблена сумісною з МСКО-2011 та містить в собі проект вітчизняної класифікації галузей освіти та підготовки НСКО-Г, сумісний з МСКО-Г-2013. Так само, як і МСКО, проект НСКО-Г містила 11 «широких» галузей, 29 «вузьких галузей» та 80 «деталізованих» галузей (додаток 9).

В проекті НСКО-Г, так само, як і в МСКО-Г-2013, галузь освіти і підготовки, до якої має бути віднесена освітня програма або кваліфікація, визначається основним предметним змістом. З практичних міркувань основний предмет програми або кваліфікації визначається тією деталізованою галуззю (спеціальністю), на яку витрачається більша (тобто понад 50%) чи явно домінуюча частина академічних кредитів або запланованого навчального часу. При цьому, для визначення «спорідненості» освітніх програм або кваліфікацій пропонується використовувати наступні критерії:

- А. Теоретичний зміст (ідеї та поняття, їх застосування для пояснення фактів та прогнозування результатів).
- Б. Цілі навчання (наміри з використання набутих знань, умінь, інших компетентностей);
- В. Об'єкти інтересу (феномени, проблеми або явища, що вивчаються).
- Г. Методи і засоби (процедури для навчання та застосування набутих знань, умінь, інших компетентностей).
- Ґ. Інструменти та обладнання (пристрої та прилади, що вивчаються особою для використання).

На теперішній час концепція НСКО не є остаточно ухваленою та залишається у статусі проекту. Водночас, формування галузевої класифікації освіти на основі запропонованих у МСКО-Г-2013 та проекті НСКО-Г підходів та критеріїв до формування визначення спорідненості освітніх програм та кваліфікацій є передумовою для створення якісних стандартів вищої освіти та, відповідно, якісних освітніх програм.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 16.09.2014 р. № 1048 було затверджено План заходів Міністерства освіти і науки України, спрямованих на виконання Закону України від 1 липня 2014 р. № 1556–VII «Про вищу освіту». Зазначений План заходів передбачає розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України щодо переліку галузей знань і переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, до 1 грудня 2014 року [10].

Фактично, проект постанови Кабінету Міністрів України щодо переліку галузей знань і переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, був оприлюднений у січні 2015 року. Зазначений проект наведений у додатку 10 [11].

Цей проект, фактично, містить два передбачених Законом України «Про вищу освіту» переліки – перелік галузей знань та перелік спеціальностей вищої освіти. При чому, на відміну від проекту переліку галузей знань, перелік

спеціальностей окрім функцій класифікації має додаткове «функціональне навантаження», а саме – ліцензування освітньої діяльності.

Так, згідно статті 9 «Стандарти освітньої діяльності» Закону України «Про вищу освіту» мають розроблятися стандарти освітньої діяльності та стандарти вищої освіти. У свою чергу, у статті 24 «Ліцензування освітньої діяльності» Закону України «Про вищу освіту» встановлено, що саме за спеціальностями має здійснюватись ліцензування, яке полягає у «встановленні відповідності закладу вищої освіти стандарту освітньої діяльності».

З урахуванням того, що й стандарти вищої освіти мають розроблятися за спеціальностями, функція галузевої класифікації має бути покладена саме на перелік галузей знань. У цьому контексті затвердження Кабінетом Міністрів України переліків галузей знань та спеціальностей фактично має стати «відправною точкою» для встановлення галузевої класифікації освіти України та створить передумови для розроблення кваліфікацій та відповідних нових стандартів вищої освіти, а також і розроблення галузевих рамок кваліфікацій.

При цьому, на відміну від стандартів вищої освіти, які мають бути розробленими в межах певних спеціальностей, галузеві рамки кваліфікацій можуть надавати узагальнений опис кваліфікацій, які можуть здобуватись за різними освітніми програмами в межах кожної із спеціальностей певної галузі знань, а також за міждисциплінарними освітніми програмами.

5. Проблемні питання впровадження Національної рамки кваліфікацій

Серед основних проблемних питань впровадження Національної рамки кваліфікацій в Україні можна відзначити питання, які стосуються нормативно-правового, методичного, інформаційного та кадрового забезпечення.

Основним проблемним питанням нормативно-правового забезпечення є невідповідність описів освітньо-кваліфікаційних рівнів, що наведені у Положенні про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65, описам кваліфікаційних рівнів НРК та вимогам до відповідних освітніх рівнів, які встановлюються Законом України «Про вищу освіту». У той же час, саме вимоги Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) до ступенів сформованості інтелектуальних якостей осіб та їх здатності виконувати роботи певного рівня професійної діяльності були основою для формування галузевих стандартів вищої освіти (освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм), за якими протягом багатьох років здійснювалась підготовка фахівців у вищих навчальних закладах України.

У зазначеному Положенні (п. 20, п. 26, п. 31, п. 36) вимоги до освітньо-кваліфікаційних рівнів сформульовані у вигляді вимог до рівня оволодіння спеціальними уміннями, спеціальними та/або фундаментальними знаннями та здатності вирішувати професійні завдання певної складності [12]. Порівняння цих вимог з описами кваліфікаційних рівнів НРК та описами циклів вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти дозволяє констатувати суттєву розбіжність між вимогами до окремих освітньо-

кваліфікаційних рівнів та описами відповідних кваліфікаційних рівнів у рамках кваліфікації, а саме:

- вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, які встановлені у Положенні про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), не відповідають у повному обсязі вимогам до 6-го кваліфікаційного рівня НРК і першого циклу в Європейському просторі вищої освіти (фактично ж, є нижчими);

- вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, які встановлені у Положенні про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), більше відповідають вимогам до 6-го кваліфікаційного рівня НРК і першого циклу Європейського простору вищої освіти.

Звернемо увагу, що кваліфікація бакалавра у Європейському просторі вищої освіти та у Законі України «Про вищу освіту» зіставляється саме з першим циклом вищої освіти та 6-м рівнем НРК. З іншого боку, рівень бакалавра в Україні на до теперішнього часу трактувався як рівень базової вищої освіти, а кваліфікація бакалавра передбачала здатність до вирішення типових професійних завдань (так само, як і для кваліфікації молодшого спеціаліста). У той же час, 6-й рівень НРК передбачає здатність до вирішення складних професійних завдань і управління комплексними проектами.

У зв'язку з цим, для забезпечення відповідності кваліфікації вітчизняного бакалавра 6-му рівню НРК і першому циклу вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти, необхідними є суттєві зміни у концепції підготовки бакалаврів. Результати навчання (навчальні результати), які будуть визначені у нових стандартах вищої освіти, мають відповідати вимогам до 6-го рівня НРК.

Безперечно, такі зміни будуть потребувати і змін у змісті освіти та організації підготовки бакалаврів.

З іншого боку, стандарти вищої освіти традиційно базувалися на «скороченому», у порівнянні з Рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти та НРК, наборі характеристик – знаннях, уміннях та навичках. У зв'язку з цим, для забезпечення порівнянності вітчизняних кваліфікацій вищої освіти з НРК необхідним є формування їх описів на основі дескрипторів НРК. Слід зазначити, що станом на кінець 2014 – початок 2015 років в Україні ще не ухвалені загальні описи кваліфікацій вищої освіти за освітніми рівнями (ступенями) вищої освіти (молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії), які б мали бути основою для розроблення стандартів вищої освіти та само сертифікації Національної рамки кваліфікацій.

Питання описів кваліфікацій вищої освіти предметно розглядались під час міжнародного семінару «Кваліфікаційні стандарти для Національної рамки кваліфікацій в Україні» у лютому 2015 року, організаторами якого були Міністерство освіти і науки України, Рада Європи, Європейський фонд освіти, Британська Рада, Інститут професійних кваліфікацій. Під час семінару було запропоновано використовувати таку структуру опису кваліфікацій вищої освіти:

- рівень;
- мета;

- структура (обсяг програми у кредитах; тривалість навчання тощо);
- узагальнені (широкі) результати навчання;
- відповідність певним міжнародним та/або національним стандартам та вимогам законодавства;
- орган, уповноважений присвоювати кваліфікацію;
- зовнішній орган забезпечення якості;
- траєкторія (траєкторії) навчання.

У свою чергу, реформування структури та змісту стандартів вищої освіти та формування відповідних освітніх програм на основі компетентнісного підходу потребують й відповідного кадрового забезпечення. Проблемою на теперішній час є не дуже високий рівень поінформованості науково-педагогічного персоналу вищих навчальних закладів у питаннях рамок кваліфікацій, сучасних підходів до формування стандартів вищої освіти та освітніх програм, застосування інших інструментів Європейського простору вищої освіти.

Для досягнення необхідного рівня кадрового забезпечення дуже важливим є реалізація у повному обсязі комплексу заходів з інформаційного та кадрового забезпечення впровадження НРК, передбачених спільним наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та Міністерства соціальної політики України від 20.04.2012 р. № 488/225 «Про затвердження Плану заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій».

У свою чергу, розроблення галузевих рамок кваліфікацій, хоча б і в якості пілотних проектів, може дуже забезпечити системність та узгодженість освітніх стандартів за галузевою ознакою та суттєво вплинути на якість стандартів вищої освіти та освітніх програм вищих закладів освіти.

Список джерел:

- [1] Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні: монографія / Колектив авторів: Бугров В., Гожик А., Жданова К., Зарубінська І., Захарченко В., Калашнікова С., Козієвська О., Линьова І., Луговий В., Оржель О., Рашкевич Ю, Таланова Ж., Шитікова С.; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової: К. – ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014, 156 с.
- [2] The framework of qualifications for the European Higher Education Area. – URL: <http://www.ehea.info/Uploads/Documents/QF-EHEA-May2005.pdf>.
- [3] Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning // Official Journal of the European Union. – 2008. – C111/01. – URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>.
- [4] Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education «The European Higher Education Area – Achieving the Goals», Bergen, 19–20 May 2005. – URL: http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/Bergen_Communique1.pdf.
- [5] London Communiqué «Towards the European Higher Education Area: responding to challenges in a globalised world». – URL: http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/London_Communique18May2007.pdf.
- [6] Проект Стратегії розвитку національної системи кваліфікацій на період до 2020 року. / Веб-сайт Інституту професійних кваліфікацій - URL: http://www.ipq.org.ua/upload/files/files/06_Biblioteka/01_Normativna_baza/02_Vprovadzennja_Nacionalnoi_ramki_kvalifikacii/05_Proekti_normativno-pravovih_aktiv/Strategija_rozvitku_do_2020.pdf
- [7] Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. - URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1412707858770643>
- [8] International Standard Classification of Education ISCED 2011. - URL: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-2011-en.pdf>
- [9] ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013). - URL: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>
- [10] Наказ Міністерства освіти і науки України № 1048 від 16.09.2014 "Про затвердження Плану заходів МОН щодо виконання Закону України від 1 липня 2014 р. № 1556-УІІ «Про вищу освіту»" - URL: http://old.mon.gov.ua/files/normative/2014-09-23/2876/nmon_1048_16092014.pdf
- [11] Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» - URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/prvidd1/1312/1421144886/1424935774>

[12] Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65 «Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)»
- URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/65-98-п>

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Р О З П О Р Я Д Ж Е Н Н Я
від 27 серпня 2010 р. N 1727-р
Київ

Деякі питання розроблення
Національної рамки кваліфікацій

З метою інтеграції національної системи освіти до європейського освітнього простору, адаптації національної системи кваліфікацій до вимог законодавства Європейського Союзу Міністерству освіти і науки і Міністерству праці та соціальної політики із залученням інших центральних органів виконавчої влади, що беруть участь у реалізації державної політики у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, утворити міжвідомчу робочу групу з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій та внести до 1 жовтня 2010 р. на розгляд Кабінету Міністрів України проект відповідного рішення.

Прем'єр-міністр України

М.АЗАРОВ

Інд. 28

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

П О С Т А Н О В А
від 29 грудня 2010 р. N 1225
Київ

**Про утворення міжвідомчої робочої групи
з питань розроблення та впровадження
Національної рамки кваліфікацій**

Кабінет Міністрів України **п о с т а н о в л я є:**

1. Утворити міжвідомчу робочу групу з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій у складі згідно з додатком.

2. Затвердити Положення про міжвідомчу робочу групу з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій, що додається.

Прем'єр-міністр України

М.АЗАРОВ

Інд. 28

Додаток
до постанови Кабінету Міністрів України
від 29 грудня 2010 р. N 1225

**СКЛАД
міжвідомчої робочої групи з питань розроблення
та впровадження Національної рамки кваліфікацій**

Міністр освіти і науки, молоді та спорту, голова міжвідомчої робочої групи

Заступник Міністра освіти і науки, молоді та спорту, заступник голови міжвідомчої робочої групи

Заступник Міністра соціальної політики, заступник голови міжвідомчої робочої групи

Заступник Міністра економічного розвитку та торгівлі

Заступник Міністра фінансів

Заступник Міністра аграрної політики та продовольства

Заступник Міністра охорони здоров'я

Заступник Міністра культури

Заступник Міністра інфраструктури

Заступник Міністра оборони

Заступник Міністра внутрішніх справ

Заступник Міністра енергетики та вугільної промисловості

Перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (за згодою)

Перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці (за згодою)

Заступник Голови Державного агентства з питань науки, інновацій та інформації

Заступник Голови Державної служби статистики

Президент Всеукраїнської асоціації роботодавців (за згодою)

Заступник голови Українського союзу промисловців і підприємців (за згодою)

Віце-президент Конфедерації роботодавців України (за згодою)

Заступник голови Федерації професійних спілок України (за згодою)

Заступник голови профспілки працівників освіти і науки (за згодою)

Заступник директора Державного центру зайнятості

Віце-президент Національної академії наук (за згодою)

Віце-президент Національної академії педагогічних наук (за згодою)

Президент Української асоціації якості (за згодою)

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України
від 29 грудня 2010 р. N 1225

ПОЛОЖЕННЯ

про міжвідомчу робочу групу з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій

1. Міжвідомча робоча група з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій (далі - робоча група) є допоміжним органом, утвореним Кабінетом Міністрів України з метою забезпечення взаємодії, координації та підвищення ефективності діяльності центральних органів виконавчої влади, установ та організацій, що беруть участь у реалізації державної політики у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, з формування національної системи кваліфікацій, зокрема розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій.

2. Робоча група у своїй діяльності керується Конституцією ([254к/96-ВР](#)) і законами України, а також актами Президента України, Кабінету Міністрів України та цим Положенням.

3. Основними завданнями робочої групи є:

забезпечення взаємодії, координації та підвищення ефективності діяльності центральних органів виконавчої влади, установ та організацій, що беруть участь у реалізації державної політики у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, з формування національної системи кваліфікацій, зокрема розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій;

підготовка рекомендацій стосовно визначення шляхів, механізму і способів розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій, зокрема залучення міжнародної технічної та

фінансової допомоги;

участь у розробленні нормативно-правових актів з питань формування національної системи кваліфікацій з метою адаптації законодавства України у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин із законодавством Європейського Союзу та інтеграції системи вищої освіти до європейського освітнього простору.

4. Робоча група відповідно до покладених на неї завдань:

розглядає пропозиції щодо розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій;

готує за результатами своєї роботи рекомендації стосовно визначення шляхів, механізму і способів розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій, зокрема залучення міжнародної технічної та фінансової допомоги.

5. Робоча група має право:

одержувати в установленому порядку від центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань;

залучати до участі у своїй роботі представників центральних органів виконавчої влади, установ та організацій (за згодою їх керівників), а також незалежних експертів;

організовувати проведення конференцій, семінарів, нарад та інших заходів з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій;

утворювати в разі потреби постійні або тимчасові робочі групи для забезпечення виконання покладених на неї завдань.

6. Робоча група утворюється у складі голови, заступників голови та членів робочої групи.

Посадовий склад робочої групи затверджує Кабінет Міністрів України.

Головою робочої групи є Міністр освіти і науки, молоді та спорту.

Голова робочої групи затверджує її персональний склад та вносить у разі потреби до нього зміни.

7. Формою роботи робочої групи є засідання.

Засідання робочої групи веде її голова, а за його відсутності - один із заступників голови.

Засідання робочої групи вважається правоможним, якщо на ньому присутні більш як половина її членів.

8. На своїх засіданнях робоча група готує рекомендації та пропозиції з питань, що належать до її компетенції.

Пропозиції та рекомендації вважаються схваленими, якщо за них проголосувало більш як половина присутніх на засіданні членів робочої групи.

У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос головуєчого на засіданні.

Пропозиції та рекомендації фіксуються у протоколі засідання, який підписується головуєчим і надсилається всім членам робочої групи.

Член робочої групи, який не підтримує пропозиції або рекомендації, може викласти у письмовій формі свою окрему думку,

що додається до протоколу засідання.

9. Пропозиції та рекомендації робочої групи можуть бути реалізовані шляхом прийняття Кабінетом Міністрів України рішення, проект якого вносить Міністерство освіти і науки, молоді та спорту разом з Міністерством соціальної політики.

10. Організаційне, інформаційне, матеріально-технічне забезпечення діяльності робочої групи здійснює Міністерство освіти і науки, молоді та спорту.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Н А К А З

м. Київ

03.11.2010 р.

№ 1054

Про створення робочих груп
із розроблення Національної рамки кваліфікацій

З метою розроблення проекту Національної рамки кваліфікацій та забезпечення виконання завдань, визначених пунктом 2.2.4 Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2010 рік,

НАКАЗУЮ:

1. Утворити робочі групи із розроблення Національної рамки кваліфікацій за рівнями освіти у складі згідно з додатками 1 - 3.

Надати право керівникам робочих груп залучати працівників центральних органів виконавчої влади, установ та організацій (за згодою їх керівників) до участі у роботі груп.

2. Робочим групам до 1 березня 2011 р. розробити і подати на розгляд проект Національної рамки кваліфікацій.

3. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Заступник Міністра

Є.М. Суліма

Склад
робочої групи із розроблення Національної рамки кваліфікацій
за рівнями вищої освіти

Сухарніков Юрій Васильович	начальник відділу інтеграції в європейський освітній та науковий простір Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки, керівник робочої групи
Бортніков Віктор Якович	начальник навчальної частини Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
Гармаш Анатолій Анатолійович	завідувач сектору міжнародних проєктів та європейської інтеграції департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки
Гожик Андрій Петрович	в.о. директора Науково-методичного центру організації навчального процесу Київського національного дослідницького університету імені Тараса Шевченка
Головенкін Володимир Павлович	начальник навчально-методичного відділу Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут»
Грубінко Василь Васильович	завідувач кафедри Тернопільського національного педагогічного університету
Гуло Володимир Леонідович	начальник відділу стандартизації і моніторингу якості вищої освіти Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки
Захарченко Вадим Миколайович	проректор Одеської національної морської академії
Калиновська Лариса Євгенівна	начальник навчального відділу Київського національного торговельно-економічного університету
Карпенко Євген Анатолійович	завідувач сектору підготовки молодших спеціалістів департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки

Коваль Віктор Олексійович	декан факультету загально-наукової підготовки Севастопольського національного університету ядерної енергії та промисловості
Колот Анатолій Михайлович	проректор Київського національного економічного університету
Косаріна Валентина Петрівна	перший проректор Полтавського університету споживчої кооперації України
Коровайченко Юрій Миколайович	заступник директора департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки
Кравченко Станіслав Миколайович	старший науковий співробітник Науково-методичного центру аграрної освіти (за згодою)
Красильникова Ганна Володимирівна	начальник навчально-методичного управління Хмельницького національного університету
Луговий Володимир Іларіонович	віце-президент Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Морозова Тетяна Юріївна	доцент Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля
Омелянович Лідія Олександрівна	проректор Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського
Рашкевич Юрій Михайлович	проректор Національного університету «Львівська політехніка»
Салов Володимир Олександрович	начальник навчально-методичного управління, заступник першого проректора Національного гірничого університету
Сокол Євген Іванович	проректор з науково-педагогічної роботи Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
Якименко Юрій Іванович	проректор Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Склад
робочої групи із розроблення Національної рамки кваліфікацій
за рівнями професійно-технічної освіти

Супрун В'ячеслав Васильович	заступник директора – начальник відділу професійної підготовки робітничих кадрів департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки, керівник робочої групи
Балушак Ганна Федорівна	директор Львівського вищого професійного училища ресторанного сервісу та туризму
Зубець Валентина Олексіївна	директор навчально-методичного центру професійно-технічної освіти Київської області
Василиненко Віктор Михайлович	директор навчально-методичного центру професійно-технічної освіти Дніпропетровської області
Крячко Лариса В'ячеславівна	начальник відділу моніторингу і організаційної роботи департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки
Кузнєцова Віра Іванівна	директор Івано-Франківського вищого училища готельного сервісу і туризму
Луцька Алла Володимирівна	головний спеціаліст відділу професійної підготовки робітничих кадрів департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки
Мусієнко Таїсія Петрівна	заступник начальника відділу професійно-технічної освіти Головного управління освіти і науки виконавчого органу Київради (КМДА)
Ничкало Неля Григорівна	академік-секретар відділення педагогіки і психології професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Парфенюк Зоя Іванівна	директор навчально-методичного центру професійно-технічної освіти Волинської області
Радкевич Валентина	директор Інституту професійно-технічної освіти

Олександрівна	Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Судаков Євген Миколайович	начальник відділу змісту професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки
Хрустальова Ольга Іванівна	керівник відділу навчально-методичного забезпечення професійного навчання Науково-методичного центру аграрної освіти Міністерства аграрної політики України (за згодою)
Щербак Людмила Василівна	начальник науково-методичного відділу співпраці та впровадження міжнародного досвіду з професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки
Щербак Ольга Іванівна	директор Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка

Склад
робочої групи із розроблення Національної рамки кваліфікацій
за рівнями загальної середньої та дошкільної освіти

Бескова Наталія Володимирівна	начальник відділу суспільно-гуманітарної освіти департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки, керівник робочої групи
Бібик Надія Михайлівна	головний науковий співробітник Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Ващенко Лідія Семенівна	старший науковий співробітник лабораторії оцінювання якості освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Дубовик Олена Анатоліївна	начальник відділу науково-методичного забезпечення змісту освіти основної і старшої школи Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки
Древаль Галина Федорівна	завідуюча сектору початкової освіти відділу науково-методичного забезпечення змісту дошкільної та початкової освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки
Долинна Ольга Петрівна	завідуюча сектору дошкільної освіти відділу науково-методичного забезпечення змісту дошкільної та початкової освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки
Кононко Олена Леонтіївна	заступник директора з наукової роботи Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Локшина Олена Ігорівна	завідуюча лабораторією порівняльної педагогіки Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України (за згодою)

Ляшенко Олександр Іванович	академік-секретар відділення середньої освіти Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Овчарук Оксана Василівна	завідуюча інформаційно-аналітичним відділом педагогічних інновацій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Омельяненко Ніна Володимирівна	головний редактор журналу «Практика управління закладом освіти» (за згодою)
Онопрієнко Оксана Володимирівна	завідуюча лабораторією початкової освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Пометун Олена Іванівна	завідуючу лабораторією суспільствознавчих дисциплін Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Щербакова Лідія Федорівна	головний спеціаліст сектору початкової освіти департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 23 листопада 2011 р. № 1341
Київ

Про затвердження Національної рамки кваліфікацій

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити **Національну рамку кваліфікацій** згідно з додатком.
2. Рекомендувати центральним органам виконавчої влади, установам та організаціям, що беруть участь у реалізації державної політики у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, об'єднанням роботодавців, професійним спілкам, іншим заінтересованим соціальним партнерам використовувати Національну рамку кваліфікацій у практичній діяльності.
3. Міжвідомчій робочій групі з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій:
 - підготувати проекти нормативно-правових актів для впровадження Національної рамки кваліфікацій у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин;
 - розробити план заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій.

Прем'єр-міністр України

М. АЗАРОВ

Інд.70

НАЦІОНАЛЬНА РАМКА КВАЛІФІКАЦІЙ

Загальна частина

1. Національна рамка кваліфікацій - системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів.

Національна рамка кваліфікацій призначена для використання органами виконавчої влади, установами та організаціями, що реалізують державну політику у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, навчальними закладами, роботодавцями, іншими юридичними і фізичними особами з метою розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування і розвитку кваліфікацій.

2. Національна рамка кваліфікацій впроваджується з метою:

введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців;

забезпечення гармонізації норм законодавства у сфері освіти та соціально-трудових відносин;

сприяння національному і міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні;

налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці.

3. Для цілей Національної рамки кваліфікацій терміни вживаються у такому значенні:

автономність і відповідальність - здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності;

знання - осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (фактологічні) і теоретичні (концептуальні, методологічні);

інтегральна компетентність - узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності;

кваліфікація - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами;

кваліфікаційний рівень - структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня;

компетентність/компетентності - здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості;

комунікація - взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;

результати навчання - компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання;

уміння - здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) та практичні (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів).

Опис кваліфікаційних рівнів

Рівень	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
0	Здатність адекватно діяти у відомих простих ситуаціях під безпосереднім контролем. Готовність до систематичного навчання			
	Елементарні загальні знання про себе та довкілля	виконання елементарних завдань у відомих однотипних ситуаціях	ситуативна взаємодія в обмеженому колі осіб за допомогою інших	виконання завдань під безпосереднім контролем
	Розуміння найпростіших причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків		реагування на прості усні повідомлення	
1	Здатність виконувати прості завдання у типових ситуаціях у чітко визначеній структурованій сфері роботи або навчання. Виконання завдань під безпосереднім керівництвом. Готовність до навчання на наступному рівні			
	Елементарні фактологічні знання	виконання простих завдань за визначеними правилами та інструкціями у типових ситуаціях з використанням простих інструментів	інтеграція до соціальних груп	виконання завдань під безпосереднім керівництвом
	Розуміння найпростіших понять про себе і довкілля, основ безпечної поведінки		реагування на прості письмові та усні повідомлення	обмежена індивідуальна відповідальність формулювання елементарних суджень
2	Здатність виконувати типові нескладні завдання у типових ситуаціях у чітко визначеній структурованій сфері роботи або навчання. Виконання завдань під керівництвом з елементами самостійності			
	Базові фактологічні знання, набуті у процесі навчання та/або трудової діяльності	виконання типових нескладних завдань за визначеними правилами та інструкціями у різних типових ситуаціях з використанням інструментів	взаємодія в колективі для виконання завдань	виконання завдань під керівництвом з елементами самостійності

	Розуміння основних (загальних) процесів у навчанні та/або трудовій діяльності	оцінювання результатів виконання завдань відповідно до установлених критеріїв, застосування аргументації	продукування деталізованих усних і письмових повідомлень	індивідуальна відповідальність за результати виконання завдань у навчанні та/або трудовій діяльності
3	Здатність виконувати виробничі або навчальні завдання середньої складності за визначеними алгоритмами за встановленими нормами часу і якості			
	Загальні систематизовані знання у сфері освіти та/або професійної діяльності	виконання типових завдань у різних ситуаціях шляхом вибору і застосування основних методів, інструментів, матеріалів та інформації	здатність до ефективної роботи в команді. Сприйняття критики, порад і вказівок	самостійне виконання завдань під мінімальним керівництвом
	Розуміння основних (загальних) принципів, процесів і понять у навчанні та/або професійній діяльності	оцінювання результатів виконання завдань відповідно до критеріїв, які в основному заздалегідь обумовлені	продукування деталізованих усних і письмових повідомлень, зокрема у професійній діяльності	відповідальність за результати виконання завдань у навчанні та/або професійній діяльності
4	Здатність самостійно виконувати складні спеціалізовані виробничі чи навчальні завдання у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, зокрема в нестандартних ситуаціях			
	Спеціалізовані фактологічні та теоретичні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності	виконання складних спеціалізованих завдань, що передбачає прийняття рішень, у ситуаціях, що змінюються, зокрема в нестандартних ситуаціях	здійснення наставництва, передавання досвіду	самостійність у навчанні та/або професійній діяльності
	Розуміння принципів, методів, процесів у навчанні та/або професійній діяльності	планування власної роботи та в обмеженому контексті організація, контроль, оцінювання та коригування роботи інших	продукування складних деталізованих усних і письмових повідомлень, зокрема у професійній діяльності	відповідальність за результати навчання та/або професійної діяльності обмежена відповідальність за навчання та результати роботи інших

5	Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов			
	Широкі спеціалізовані фактологічні та теоретичні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності, розуміння (усвідомлення) рівня цих знань	розв'язання типових спеціалізованих задач широкого спектра, що передбачає ідентифікацію та використання інформації для прийняття рішень	взаємодія, співробітництво з широким колом осіб (колеги, керівники, клієнти) для провадження професійної або навчальної діяльності	здійснення обмежених управлінських функцій та прийняття рішень у звичних умовах з елементами непередбачуваності
		планування, зокрема розподіл ресурсів, аналіз, контроль та оцінювання власної роботи та роботи інших осіб		покращення результатів власної навчальної та/або професійної діяльності і результатів діяльності інших здатність до подальшого навчання з деяким рівнем автономності
6	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов			
	Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень	розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів	донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності	управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах
	Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та		здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію	відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб здатність до подальшого

	професійній діяльності			навчання з високим рівнем автономності
7	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог			
	Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи	розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються	прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування
	Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності	використання іноземних мов у професійній діяльності	відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним
8	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики			
	Найбільш передові концептуальні та методологічні знання в галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей	критичний аналіз, оцінка і синтез нових та складних ідей	спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності	ініціювання інноваційних комплексних проєктів, лідерство та повна автономність під час їх реалізації

		розроблення та реалізація проектів, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем		соціальна відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, відповідальність за навчання інших
9	Здатність визначати та розв'язувати соціально значущі системні проблеми у певній галузі діяльності, які є ключовими для забезпечення стійкого розвитку та вимагають створення нових системоутворювальних знань і прогресивних технологій			
	Нові концептуальні та методологічні знання в певній та суміжних галузях науково-дослідної та/або професійної діяльності, які набуті на основі особистого комплексного дослідження та є основою для відкриття нових напрямів і проведення подальших досліджень	критичний аналіз комплексних проблем, синтез нових складних ідей, зокрема у міждисциплінарних сферах розроблення та реалізація комплексних проектів, як правило, у рамках власної дослідницької школи, які дають змогу глибоко переосмислювати наявне і забезпечувати вагомий приріст нового системного знання та/або модернізації професійної практики, та розв'язання складних соціально значущих проблем з використанням дослідницько-інноваційних методів	лідерство, вільне компетентне спілкування в діалоговому режимі з широким колом фахівців, зокрема найвищої кваліфікації, та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності	ініціювання оригінальних дослідницько-інноваційних комплексних проектів, спрямованих на розв'язання складних соціально значущих проблем, лідерство та автономність під час їх реалізації глибоке усвідомлення та відповідальність за наукове обґрунтування стратегічних рішень, достовірність прогнозування розвитку суспільства безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших, зокрема в межах власної дослідницької школи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

« 20 » квітня 2012

№ 488 / 225

Про затвердження Плану заходів
щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій

На виконання пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1341 „Про затвердження Національної рамки кваліфікацій”,

НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити План заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій, що додається.
2. Департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту (Коровайченко Ю. М.) поінформувати членів міжвідомчої робочої групи з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій про затвердження Плану заходів.
3. Контроль за виконанням наказу покласти на першого заступника Міністра освіти і науки, молоді та спорту Суліму Є. М. та першого заступника Міністра соціальної політики Надрагу В. І.

Міністр освіти і науки, молоді
та спорту України

Віце-прем'єр-міністр України –
Міністр соціальної політики
України

Д. В. Табачник

С. Л. Тігішко

ЗАТВЕРДЖЕНО:
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України та
Міністерства соціальної політики
України
_20 квітня 2012 № _488/225_

ПЛАН ЗАХОДІВ
щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій

Організаційне та методичне забезпечення

1. Підготувати проект стратегії розвитку національної системи кваліфікацій.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики, інші
центральні органи виконавчої влади,
Національна академія педагогічних наук,
уповноважені представники всеукраїнських
об'єднань організацій роботодавців,
всеукраїнських профспілок, їх об'єднань.

2012 – 2013 роки.

2. Визначити перелік галузевих (міжгалузевих) сегментів для впровадження Національної рамки кваліфікацій.

Мінсоцполітики, МОНмолодьспорт, інші
центральні органи виконавчої влади, ДУ
НДІ соціально-трудових відносин,
Національна академія педагогічних наук,
уповноважені представники всеукраїнських
об'єднань організацій роботодавців,
всеукраїнських профспілок, їх об'єднань,
Українська асоціація якості.

2012 - 2013 роки.

3. Розробити концепцію національної стандартної класифікації освіти.

Національна академія педагогічних наук.

2012 - 2013 роки.

4. Розробити рекомендації щодо забезпечення якості кваліфікацій, зокрема, стосовно валідації кваліфікацій, процедур оцінювання та присвоєння кваліфікацій, акредитації навчальних закладів.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики, інші центральні органи виконавчої влади, Національна академія педагогічних наук, уповноважені представники всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, всеукраїнських профспілок, їх об'єднань, Українська асоціація якості.

2012 -2014 роки.

5. Розробити методичні рекомендації щодо створення професійних стандартів на основі компетентнісного підходу.

Мінсоцполітики, МОНмолодьспорт, інші центральні органи виконавчої влади, ДУ НДІ соціально-трудових відносин, Національна академія педагогічних наук, уповноважені представники всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, всеукраїнських профспілок, їх об'єднань.

2012 рік.

6. Розробити методичні рекомендації щодо створення стандартів вищої і професійно-технічної освіти на основі компетентнісного підходу.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики, інші центральні органи виконавчої влади, Національна академія педагогічних наук, уповноважені представники всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, всеукраїнських профспілок, їх об'єднань.

2012 – 2013 роки.

Нормативно-правове забезпечення

7. Розробити перелік нормативно-правових актів у сфері освіти і соціально-трудових відносин, які потребують розроблення або внесення змін для забезпечення реалізації стратегії розвитку національної системи кваліфікацій.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики, інші центральні органи виконавчої влади, Національна академія педагогічних наук, уповноважені представники всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, всеукраїнських профспілок, їх об'єднань.

2012 – 2014 роки.

8. Підготувати пропозиції щодо удосконалення законодавства у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин для забезпечення реалізації стратегії розвитку національної системи кваліфікацій.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики, інші центральні органи виконавчої влади, Національна академія педагогічних наук, уповноважені представники всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, всеукраїнських профспілок, їх об'єднань, Українська асоціація якості.

2012 – 2014 роки.

9. Підготувати пропозиції щодо визначення рівнів та типів кваліфікацій, розроблення дескрипторів для різних типів кваліфікацій, визначення термінів підготовки в кредитах ECTS/ECVET, траєкторій навчання (переходу).

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики, інші центральні органи виконавчої влади, Національна академія педагогічних наук, уповноважені представники всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, всеукраїнських профспілок, їх об'єднань, Українська асоціація якості.

2012 – 2013 роки.

Інформаційне забезпечення

10. Забезпечити інформаційну підтримку впровадження Національної рамки кваліфікацій шляхом:

1) розроблення та підтримки веб-сайту з питань впровадження Національної рамки кваліфікацій як інструменту інформування

заінтересованих сторін і громадськості.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики.

Постійно;

2) проведення заходів (семінарів, конференцій, круглих столів) з питань використання Національної рамки кваліфікацій.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики,
Національна академія педагогічних наук.

Щокварталу;

3) видання та розповсюдження матеріалів з питань використання Національної рамки кваліфікацій.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики,
Національна академія педагогічних наук.

Постійно;

4) участі України у міжнародних заходах з питань розроблення і впровадження Національних рамок кваліфікацій.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики,
Національна академія педагогічних наук.

Постійно.

Кадрове забезпечення

11. Підготувати пропозиції щодо організаційного та нормативно-правового забезпечення навчання та підвищення кваліфікації на постійній основі фахівців з розроблення професійних стандартів, стандартів вищої і професійно-технічної освіти, програм підготовки.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики,
Національна академія педагогічних наук,
ДУ НДІ соціально-трудових відносин,
уповноважені представники всеукраїнських
об'єднань організацій роботодавців,
всеукраїнських профспілок, їх об'єднань.

2012 – 2013 роки.

Організація співпраці з соціальними партнерами

12. Забезпечити участь соціальних партнерів у формуванні та реалізації державної політики у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, зокрема, шляхом:

1) організації заходів щодо залучення роботодавців до розроблення професійних стандартів, участі у розробленні стандартів вищої і професійно-технічної освіти, програм підготовки.

Мінсоцполітики, МОНмолодьспорт, інші центральні органи виконавчої влади, Національна академія педагогічних наук, уповноважені представники всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, всеукраїнських профспілок, їх об'єднань.

Постійно;

2) розроблення комплексу стимулюючих заходів (нормативних, організаційних, фінансових) із організації роботодавцями навчально-виробничої практики.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики, інші центральні органи виконавчої влади, Національна академія педагогічних наук, уповноважені представники всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, всеукраїнських профспілок, їх об'єднань.

2012-2015 роки;

3) розроблення стимулюючих заходів (нормативних, організаційних, фінансових) із організації професійно-орієнтаційної роботи та сприяння створенню умов в отриманні першого робочого місця випускниками навчальних закладів.

Мінсоцполітики, МОНмолодьспорт, інші центральні органи виконавчої влади, уповноважені представники всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, всеукраїнських профспілок, їх об'єднань.

2012-2015 роки.

Залучення міжнародної технічної і фінансової допомоги

13. Підготувати пропозиції щодо залучення міжнародної технічної та фінансової допомоги з метою забезпечення реалізації стратегії розвитку національної системи кваліфікацій.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики,
Мінекономрозвитку, інші центральні
органи виконавчої влади.

2012-2015 роки.

14. Вжити заходів щодо забезпечення доступу України до програм Європейського Союзу з навчання впродовж життя (Lifelong Learning Programme).

МОНмолодьспорт, МЗС.

2012-2014 роки.

Забезпечення міжнародного визнання Національної рамки кваліфікацій

15. Вжити заходів з метою забезпечення відповідності Національної рамки кваліфікацій критеріям Європейської рамки кваліфікацій навчання впродовж життя і Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики,
Національна академія педагогічних наук.

2012-2015 роки.

Реалізація пілотних проектів

16. Опрацювати питання реалізації пілотних проектів з розроблення професійних стандартів, стандартів вищої і професійно-технічної освіти, програм підготовки.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики, інші
центральні органи виконавчої влади,
Національна академія педагогічних наук,
ДУ НДІ соціально-трудових відносин,
уповноважені представники всеукраїнських

об'єднань організацій роботодавців,
 всеукраїнських профспілок, їх об'єднань,
 Українська асоціація якості.

2012 – 2013 роки.

17. Підготувати пропозиції щодо забезпечення фінансування витрат, пов'язаних з розробленням професійних стандартів, стандартів вищої і професійно-технічної освіти, програм підготовки.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики,
 Мінфін, інші центральні органи виконавчої
 влади, Національна академія педагогічних
 наук, ДУ НДІ соціально-трудових відносин,
 уповноважені представники всеукраїнських
 об'єднань організацій роботодавців,
 всеукраїнських профспілок, їх об'єднань.

2012 – 2013 роки.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Н А К А З

м. Київ

28.05.2012р.

№ 634

Про створення робочої групи
із розроблення стратегії розвитку
національної системи кваліфікацій

На виконання пункту 1 Плану заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства соціальної політики України від 20.04.2012 № 488/225,

НАКАЗУЮ:

1. Утворити робочу групу з питань розроблення стратегії розвитку національної системи кваліфікацій у складі згідно з додатком.

2. Робочій групі:

2.1. До 15 липня 2012 р. розробити концепцію національної системи кваліфікацій;

2.2. До 15 грудня 2012 р. підготувати проект стратегії розвитку національної системи кваліфікацій.

3. Керівнику робочої групи за необхідності залучати до участі у роботі робочої групи представників роботодавців, вищих і професійно-технічних навчальних закладів та наукових установ.

4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Перший заступник Міністра

Є. М. Суліма

Склад
робочої групи із розроблення стратегії розвитку
національної системи кваліфікацій

Коровайченко Юрій Миколайович	директор департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту, керівник робочої групи
Гармаш Анатолій Анатолійович	завідувач сектору міжнародних освітніх проектів департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту, заступник керівника робочої групи
Бондаренко Сергій Іванович	начальник відділу педагогічної та післядипломної освіти департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту
Гожик Андрій Петрович	в.о. директора Науково-методичного центру організації навчального процесу Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Головенкін Володимир Павлович	начальник навчально-методичного відділу Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут»
Захарченко Вадим Миколайович	проректор з науково-педагогічної роботи Одеської національної морської академії
Калашнікова Світлана Андріївна	заступник директора інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Колишко Родіон Анатолійович	директор департаменту з питань розвитку трудового потенціалу та соціальної відповідальності бізнесу Федерації роботодавців України (за згодою)
Красильникова Ганна Володимирівна	начальник навчально-методичного управління Хмельницького національного університету
Луговий Володимир Іларіонович	перший віце-президент Національної академії педагогічних наук України, директор інституту вищої освіти (за згодою)
Лук'яненко Ганна Іванівна	завідувач лабораторією змісту професійної освіти і навчання Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Мельник Сергій	директор Інституту соціально-трудових відносин

Вікторович	Міністерства соціальної політики (за згодою)
Морозова Тетяна Юріївна	начальник управління навчально-методичної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля
Радкевич Валентина Олександрівна	директор Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України (за згодою)
Рашкевич Юрій Михайлович	проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків Національного університету «Львівська політехніка»
Сухарніков Юрій Васильович	начальник відділу стандартизації вищої освіти та інтеграції в Європейський освітній та науковий простір Інституту інноваційних технологій і змісту освіти. Міністерства освіти і науки, молоді та спорту
Шевченко Наталія Петрівна	начальник управління організації профорієнтації та профнавчання Державного центру зайнятості (за згодою)

Стратегія розвитку національної системи кваліфікацій на період до 2020 року

I. Загальні положення

Національна система кваліфікацій охоплює Національну рамку кваліфікацій, освітні та професійні кваліфікації, механізми правового та інституційного регулювання суспільних відносин у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, що стосуються визнання результатів навчання, розроблення, забезпечення якості та присвоєння кваліфікацій.

Стратегія розвитку національної системи кваліфікацій на період до 2020 року (далі – Стратегія) визначає мету, основні завдання, принципи, напрями формування та розвитку національної системи кваліфікацій.

Стратегія спрямована на розвиток людського потенціалу, розширення можливостей навчання, особистісного і професійного розвитку громадян упродовж життя, розвиток громадянського суспільства та національної економіки.

Правовою основою розроблення та реалізації Стратегії є положення Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Замовне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»; постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»; рекомендація Міжнародної організації праці від 17 червня 2004 р. № 195 «Про розвиток людських ресурсів: освіта, підготовка кадрів і безперервне навчання»; інші нормативно-правові акти, відповідно до яких держава створює умови для навчання і професійного розвитку громадян упродовж життя з метою забезпечення економічного зростання, досягнення високого рівня зайнятості, продуктивності праці та соціальної інтеграції.

Стратегія розроблена на основі аналізу ситуації, що склалася в державі у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, з урахуванням світового досвіду, європейських рекомендацій щодо навчання впродовж життя та забезпечення якості у сфері вищої освіти, професійної підготовки і навчання.

II. Аналіз ситуації

Проведення всеосяжних реформ, спрямованих на соціально-економічний розвиток та підвищення конкурентоздатності національної економіки, актуалізує проблему розроблення ефективних механізмів їх реалізації. В умовах глобалізації, посилення конкуренції, мобільності робочої сили, швидких економічних і технологічних змін, загострюється проблема підготовки кадрів відповідно до сучасних вимог та викликів на

міжнародному та національному ринках праці, переходу до інноваційної моделі розвитку економіки. Найбільш актуальними стають питання людського розвитку, забезпечення якості освіти та професійної підготовки, створення умов для навчання і професійного розвитку громадян упродовж життя, підвищення ефективності взаємодії між системою освіти і ринком праці.

З метою реформування сфери підготовки кадрів упродовж останніх років зроблено певні кроки щодо регулювання окремих складових національної системи кваліфікацій, зокрема, затверджено Національну рамку кваліфікацій, прийнято Закони України «Про соціальний діалог в Україні», «Про професійний розвиток працівників», «Про зайнятість населення», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів».

Водночас подальший розвиток суспільних відносин, пов'язаних з підготовкою фахівців, обмежується відсутністю погоджених принципів реформування сфери освіти, зайнятості населення та соціально-трудових відносин; невизначеністю ролей та обов'язків сторін, заінтересованих в участі у формуванні та реалізації державної політики щодо підготовки кадрів та професійного розвитку громадян.

Недостатньо ефективним є механізм взаємодії органів влади, навчальних закладів, роботодавців, професійних спілок, фахових об'єднань з метою підготовки кадрів та професійного навчання, що суттєво обмежує можливості працевлаштування випускників навчальних закладів, зменшує ефективність витрат на підготовку фахівців, гальмує інноваційний розвиток економіки.

Характерною залишається застарілість наявних та відсутність сучасних стандартів у сфері підготовки фахівців. Пілотні проекти з розроблення професійних та оновлення освітніх стандартів залишаються поодинокими і не мають системного характеру. Як наслідок, більшість кваліфікацій, які присвоюються в Україні, не відповідають міжнародним критеріям щодо забезпечення якості, що ускладнює їх визнання на міжнародному рівні.

Актуальними залишаються проблеми регулювання відносин та інституційного забезпечення процесів, пов'язаних із визначенням і прогнозуванням вимог до компетентності працівників, оновленням існуючих та розробленням нових кваліфікацій, оцінюванням і визнанням результатів навчання.

З метою подальшого розвитку суспільних відносин, пов'язаних з підготовкою фахівців та професійним розвитком громадян, ініціюється системний підхід до законодавчого та інституційного забезпечення процесів у цій сфері.

III. Мета та основні завдання формування та розвитку національної системи кваліфікацій

Метою формування та розвитку національної системи кваліфікацій є забезпечення взаємодії між системою освіти, ринком праці та організаціями громадянського суспільства у відповідності до принципів навчання впродовж життя.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких основних завдань:

- визначення ролей та обов'язків усіх сторін, органів та організацій, заінтересованих в участі у формуванні та реалізації державної політики щодо підготовки кадрів та професійного розвитку громадян;

- забезпечення відповідності структури кваліфікацій сучасним та перспективним вимогам ринку праці, потребам інноваційного розвитку економіки, громадян та суспільства в цілому;

- розширення можливостей визнання результатів навчання, у тому числі набутих поза межами формальної освіти, та присвоєння кваліфікацій на основі такого визнання;

- впровадження європейських принципів забезпечення якості у сфері вищої освіти, професійної підготовки і навчання впродовж життя.

IV. Принципи формування та розвитку національної системи кваліфікацій

Реалізація Стратегії здійснюється з урахуванням положень Рекомендації Європейського Парламенту і Ради ЄС від 15 лютого 2006 року щодо подальшого європейського співробітництва з питань забезпечення якості вищої освіти (2006/143/EC) та Рекомендації Європейського Парламенту і Ради ЄС від 23 квітня 2008 р. щодо затвердження Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя (2008/C 111/01).

Формування та розвиток національної системи кваліфікацій ґрунтується на таких основних принципах:

- застосування компетентнісного підходу у визначенні кваліфікацій, опис кваліфікацій через результати навчання;

- забезпечення співвіднесення кваліфікацій з кваліфікаційними рівнями Національної рамки кваліфікацій;

- відповідність системи забезпечення якості кваліфікацій загальним європейським принципам щодо забезпечення якості вищої освіти, професійної підготовки і навчання впродовж життя;

- участь усіх заінтересованих сторін у процесах, пов'язаних із визнанням результатів навчання, розробленням, забезпеченням якості та присвоєнням кваліфікацій;

- забезпечення можливості визнання результатів неформального та інформального навчання.

V. Основні напрями формування та розвитку національної системи кваліфікацій

Стратегія передбачає реалізацію таких напрямів формування та розвитку національної системи кваліфікацій:

1) розвиток механізмів взаємодії усіх заінтересованих сторін у формуванні та реалізації державної політики щодо підготовки кадрів та професійного розвитку громадян шляхом:

створення представницьких організацій із метою забезпечення участі заінтересованих сторін у процесах, пов'язаних із визнанням результатів навчання, розробленням, забезпеченням якості та присвоєнням кваліфікацій, на національному та галузевому рівнях;

надання експертно-консультативної допомоги, навчання фахівців із метою організаційно-методичного та кадрового забезпечення діяльності заінтересованих установ і організацій, спрямованої на розроблення професійних та освітніх стандартів і програм підготовки;

сприяння співробітництву навчальних закладів, інших установ та організацій, які здійснюють професійне навчання (провайдерів кваліфікацій) з роботодавцями, фаховими об'єднаннями з метою організації навчально-виробничої практики осіб, які навчаються, та стажування викладачів.

2) розвиток моніторингу ринку праці, прогнозування потреби в кваліфікаціях та визначення вимог до них шляхом:

розроблення і запровадження методології аналізу ринку праці з метою прогнозування вимог до компетентності працівників та потреб у кваліфікаціях;

формування реєстру професійних стандартів і кваліфікацій як національної інформаційної системи щодо наявних та прогнозованих потреб в кваліфікаціях та вимог до них;

формування і розвиток галузевих рамок кваліфікацій як рівневих вимог до кваліфікацій (компетентності працівників) у відповідних галузях;

запровадження компетентнісного підходу до розроблення та оновлення професійних та освітніх стандартів, програм підготовки.

3) запровадження прозорого механізму визнання результатів професійного навчання, у тому числі оцінювання і визнання результатів неформального навчання та досвіду роботи шляхом:

розроблення методології оцінювання результатів навчання відповідно до вимог, визначених у стандартах;

запровадження системи сертифікації як механізму офіційного визнання результатів професійного навчання, яке підтверджується видачею документів (диплома, свідоцтва, сертифікату) про здобуту/присвоєну кваліфікацію;

розширення можливостей отримання додаткових кваліфікацій в рамках формальної або неформальної освіти.

4) запровадження процедур і механізмів забезпечення якості кваліфікацій шляхом:

розроблення і запровадження процедур і критеріїв оцінки (акредитації) кваліфікацій з метою визначення їх кваліфікаційного рівня за Національною рамкою кваліфікацій та визнання на національному, галузевому та міжнародному рівнях;

розроблення, запровадження та удосконалення процедур акредитації (сертифікації) навчальних закладів, інших установ та організацій, які здійснюють професійне навчання (провайдерів кваліфікацій), програм підготовки або їх окремих складових (модулів) відповідно до європейських рекомендацій і принципів забезпечення якості у сфері вищої освіти, професійної підготовки і навчання;

створення механізму визнання (акредитації) установ і організацій, до компетенції яких належить визнання результатів професійного навчання та/або присвоєння кваліфікацій;

сприяння міжнародному співробітництву організацій із зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, професійної підготовки і навчання, навчальних закладів, інших установ та організацій, які здійснюють професійне навчання (провайдерів кваліфікацій) або надають інші послуги у сфері підготовки кадрів та професійного розвитку громадян.

VI. Очікувані результати

Реалізація Стратегії надасть можливість:

запровадити систему підготовки фахівців і професійного розвитку громадян упродовж життя, яка відповідає сучасним та перспективним потребам ринку праці, інноваційного розвитку економіки;

забезпечити впровадження і розвиток кваліфікацій як стандартів якості у сфері освіти, професійної підготовки і навчання впродовж життя;

розширити можливості громадян використовувати набуті компетентності для продовження навчання та кар'єрного зростання;
сприяти задоволенню потреб ринку праці у кваліфікованих кадрах;
підвищити роль роботодавців, фахових (професійних) організацій, інших заінтересованих сторін у прийнятті та реалізації рішень щодо підготовки та професійного розвитку фахівців;
посилити зацікавленість роботодавців у підвищенні професійної компетентності та рівня кваліфікації працівників;
підвищити конкурентоздатність, мобільність і захищеність працівників на ринку праці;
сприяти професійній орієнтації молоді та дорослих, і забезпечити можливості для усвідомленого вибору траєкторій навчання та професійного розвитку;
забезпечити визнання кваліфікацій на національному рівні, сприяти їх визнанню на міжнародному рівні.

VII. Нормативно-правове, організаційне та фінансове забезпечення реалізації Стратегії

Нормативно-правове та організаційне забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься шляхом розроблення та прийняття в установленому порядку відповідних нормативно-правових актів, державних цільових програм, планів і заходів, спрямованих на реалізацію положень Стратегії, проведення моніторингу стану їх виконання.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок бюджетних коштів із залученням позабюджетних коштів, коштів суб'єктів господарювання і громадських організацій, інвестиційних програм, програм міжнародної технічної та фінансової допомоги, інших не заборонених законодавством джерел.

ISCED fields of education and training

Broad field	Narrow field	Detailed field
00 Generic programmes and qualifications	001 Basic programmes and qualifications 002 Literacy and numeracy 003 Personal skills and development	0011 Basic programmes and qualifications 0021 Literacy and numeracy 0031 Personal skills and development
01 Education	011 Education	0111 Education science 0112 Training for pre-school teachers 0113 Teacher training without subject specialisation 0114 Teacher training with subject specialisation
02 Arts and humanities	021 Arts	0211 Audio-visual techniques and media production 0212 Fashion, interior and industrial design 0213 Fine arts 0214 Handicrafts 0215 Music and performing arts
	022 Humanities (except languages)	0221 Religion and theology 0222 History and archaeology 0223 Philosophy and ethics
	023 Languages	0231 Language acquisition 0232 Literature and linguistics
03 Social sciences, journalism and information	031 Social and behavioural sciences	0311 Economics 0312 Political sciences and civics 0313 Psychology 0314 Sociology and cultural studies
	032 Journalism and information	0321 Journalism and reporting 0322 Library, information and archival studies
04 Business, administration and law	041 Business and administration	0411 Accounting and taxation 0412 Finance, banking and insurance 0413 Management and administration 0414 Marketing and advertising 0415 Secretarial and office work 0416 Wholesale and retail sales 0417 Work skills
	042 Law	0421 Law

Broad field	Narrow field	Detailed field
05 Natural sciences, mathematics and statistics	051 Biological and related sciences	0511 Biology 0512 Biochemistry
	052 Environment	0521 Environmental sciences 0522 Natural environments and wildlife
	053 Physical sciences	0531 Chemistry 0532 Earth sciences 0533 Physics
	054 Mathematics and statistics	0541 Mathematics 0542 Statistics
06 Information and Communication Technologies (ICTs)	061 Information and Communication Technologies (ICTs)	0611 Computer use 0612 Database and network design and administration 0613 Software and applications development and analysis
07 Engineering, manufacturing and construction	071 Engineering and engineering trades	0711 Chemical engineering and processes 0712 Environmental protection technology 0713 Electricity and energy 0714 Electronics and automation 0715 Mechanics and metal trades 0716 Motor vehicles, ships and aircraft
	072 Manufacturing and processing	0721 Food processing 0722 Materials (glass, paper, plastic and wood) 0723 Textiles (clothes, footwear and leather) 0724 Mining and extraction
	073 Architecture and construction	0731 Architecture and town planning 0732 Building and civil engineering

Галузі освіти та підготовки НСКО-Г (проект)

Широка галузь, код і назва	Вузька галузь (напрямок), код і назва	Деталізована галузь (спеціальність), код і назва
1	2	3
00 Загальні програми та кваліфікації	001 Базові програми та кваліфікації 002 Грамотність і кількісне мислення 003 Особисті компетентності та розвиток	0011 Базові програми та кваліфікації 0021 Грамотність і кількісне мислення 0031 Особисті компетентності та розвиток
01 Освіта	011 Освіта	0111 Освітня наука 0112 Підготовка дошкільних педагогів 0113 Підготовка вчителів без предметної спеціалізації 0114 Підготовка вчителів з предметною спеціалізацією
02 Мистецтво і гуманітарні науки	021 Мистецтво	0211 Аудіовізуальні засоби та медіавиробництво 0212 Мода, інтер'єрний і промисловий дизайн 0213 Образотворче мистецтво 0214 Прикладне мистецтво 0215 Музика та виконавче мистецтво
	022 Гуманітарні науки (крім мов)	0221 Релігія та теологія 0222 Історія та археологія 0223 Філософія та етика
	023 Мови	0231 Мовне навчання 0232 Література та лінгвістика
03 Соціальні науки, журналістика та інформація	031 Соціальні та поведінкові науки	0311 Економіка 0312 Політологія та громадянознавство 0313 Психологія 0314 Соціологія та культурологія
	032 Журналістика та інформація	0321 Журналістика та репортаж 0322 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа
04 Бізнес, управління та право	041 Бізнес та управління	0411 Облік і оподаткування 0412 Фінанси, банкова справа та страхування 0413 Менеджмент та управління 0414 Маркетинг і реклама 0415 Секретарська та офісна робота 0416 Оптова та роздрібна торгівля 0417 Трудові компетентності
	042 Право	0421 Право

05 Природничі науки, математика та статистика	051 Біологія та суміжні науки	0511 Біологія 0512 Біохімія
	052 Навколишнє середовище	0521 Екологія 0522 Природне оточення та жива природа
	053 Фізичні науки	0531 Хімія 0532 Геологія 0533 Фізика
	054 Математика та статистика	0541 Математика 0542 Статистика
06 Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)	061 Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)	0611 Використання комп'ютера 0612 Створення баз даних та інформаційних мереж і управління 0613 Розвиток і аналіз програмного забезпечення та застосування
07 Інженерія, виробництво та будівництво	071 Інженерія та інженерні галузі	0711 Хімічна інженерія і процеси 0712 Технології захисту навколишнього середовища 0713 Електрика та енергетика 0714 Електроніка та автоматика 0715 Механіка та металообробка 0716 Автомобілі, судна та літаки
	072 Виробництво та переробка	0721 Харчове виробництво 0722 Матеріали (скло, папір, пластик і деревина) 0723 Текстиль (одежа, взуття та шкіряні вироби) 0724 Гірництво та видобуток
	073 Архітектура та будівництво	0731 Архітектура та міське планування 0732 Будівництво та цивільна інженерія
08 Агрокультура, лісівництво, рибництво та ветеринарія	081 Агрокультура	0811 Рослинництво та тваринництво 0812 Садівництво
	082 Лісівництво	0821 Лісівництво
	083 Рибництво	0831 Рибництво
	084 Ветеринарія	0841 Ветеринарія
09 Здоров'я та соціальне забезпечення	091 Здоров'я	0911 Стоматологія 0912 Медицина 0913 Догляд і акушерство 0914 Медична діагностика та лікувальні технології 0915 Терапія та реабілітація 0916 Фармація 0917 Традиційна та доповняльна медицина та терапія
	092 Соціальне забезпечення	0921 Догляд інвалідів і людей похилого віку 0922 Догляд дітей та молодіжні служби 0923 Соціальні служби та консультування
10 Послуги	101 Індивідуальні послуги	1011 Побутове обслуговування 1012 Перукарські та косметологічні послуги 1013 Готельні, ресторанні послуги та харчування 1014 Спорт 1015 Подорожі, туризм і дозвілля

	102 Санітарно-гігієнічні та професійні профілактично-охоронні служби	1021 Комунальна санітарія 1022 Професійна охорона здоров'я та безпека
	103 Безпекові служби	1031 Військова справа та оборона 1032 Захист особи та власності
	104 Транспортні послуги	1041 Транспортні послуги
Перелік деталізованих галузей (спеціальностей) може бути доповнений за допомогою «0», «8» і «9». «0» використовується у випадках, коли єдиною інформацією про галузь є її опис на наступному, більш високому рівні ієрархії класифікації (тобто на рівні широких і вузьких галузей). «8» додається до коду вузької галузі чи деталізованої галузі (спеціальності) при класифікації міждисциплінарних або розширених програм і кваліфікацій в межах тієї широкої галузі, на яку відводиться більша частина навчального часу (наприклад, 0288 «Міждисциплінарні програми і кваліфікації, що включають мистецтво і гуманітарні науки»). «9» застосовується на рівні деталізованої галузі (спеціальності) при класифікації програм і кваліфікацій, які не входять до жодної з перелічених деталізованих галузей (спеціальностей). Коли галузь невідома, можливе застосування кодів «9999», «999» або «99».		

Проект

**Перелік
галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка
здобувачів вищої освіти**

Галузь знань	Спеціальність
011 Освіта	0111 Загальна і спеціальна педагогічна освіта
	0112 Дошкільна освіта
	0113 Початкова освіта
	0114 Теорія і методика навчання (за спеціалізаціями)
	0115 Фізична культура і спорт
021 Мистецтво	0211 Аудіовізуальне мистецтво
	0212 Дизайн (інтер'єрний, промисловий та мода)
	0213 Образотворче мистецтво
	0214 Декоративне мистецтво
	0215 Музичне мистецтво
	0216 Сценічне мистецтво (театр, кіно, хореографія, естрадно-циркове мистецтво)
022 Гуманітарні науки	0221 Релігієзнавство
	0222 Історія та археологія
	0223 Філософія
	0224 Культурологія
023 Мови (філологія)	0231 Філологія
	0232 Літературознавство
024 Богослов'я	0241 Богослов'я
031 Соціальні та поведінкові науки	0311 Економіка
	0312 Політологія
	0313 Психологія
	0314 Соціологія
	0315 Міжнародні відносини та регіональні студії
032 Журналістика та інформація	0321 Журналістика
	0322 Бібліотечна, інформаційна, музейна та архівна справа
041 Управління та адміністрування	0411 Облік і оподаткування
	0412 Фінанси, банківська справа та страхування

	0413 Управління та менеджмент
	0414 Маркетинг
	0415 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
042 Право	0421 Право
051 Біологія	0511 Біологія
052 Навколишнє середовище	0521 Екологія
	0522 Екологічна безпека
053 Природничі науки (крім наук про живу природу)	0531 Хімія
	0532 Науки про Землю*
	0533 Фізика
054 Математика та статистика	0541 Математика
	0542 Статистика
061 Інформаційно-комунікаційні технології	0613 Інженерія програмного забезпечення
	0614 Комп'ютерні науки та інформаційні технології
	0615 Комп'ютерна інженерія
	0616 Системний аналіз
	0617 Інформаційна безпека
071 Інженерія	0711 Хімічна інженерія та біотехнології
	0712 Електротехніка та електромеханіка
	0713 Електроніка та радіотехніка
	0714 Автоматика та роботехніка
	0715 Механіка та металообробка
	0716 Металургія
	0717 Нафтогазова інженерія і технології
	0718 Приладобудування та метрологія
	0719 Машинобудування
	07110 Суднобудування
	07111 Авіаційна та ракетно-космічна техніка
	07112 Енергетика та енергетичне машинобудування
	07113 Телекомунікація
	07114 Галузева інженерія
072 Виробництво, технології та обладнання	0721 Харчове виробництво
	0722 Технології матеріалів (скло, папір, пластик, деревина, метали тощо)
	0723 Технології легкої промисловості
	0724 Технології захисту навколишнього середовища

	0725 Гірництво
	0726 Видавництво та поліграфія
073 Архітектура та будівництво	0731 Архітектура та міське планування
	0732 Будівництво та цивільна інженерія
	0733 Геодезія та землеустрій
081 Сільськогосподарські науки	0811 Агрономія
	0812 Захист і карантин рослин
	0813 Садівництво та виноградарство
	0814 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
082 Лісове господарство	0821 Лісове господарство
	0822 Садово-паркове господарство
083 Рибне господарство	0831 Водні біоресурси та аквакультура
084 Ветеринарна медицина	0841 Ветеринарна медицина
	0842 Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза
091 Охорона здоров'я	0911 Лікарська практика та екстрена медична допомога
	0912 Стоматологія
	0913 Забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення
	0914 Догляд за хворими, акушерство та технології лікування
	0915 Медична діагностика
	0916 Медична психологія та реабілітація
	0917 Фармація, технології та виробництво фармацевтичних препаратів, парфумерно-косметичних засобів, аналітичний контроль якості хімічних сполук
092 Соціальна робота	0921 Соціальна робота
101 Сфера обслуговування	1011 Готельно-ресторанна справа
	1012 Туризм
102 Охорона праці	1021 Охорона праці
103 Безпека та оборона	1031 Державна безпека
	1032 Військова справа та безпека державного кордону
	1033 Пожежна безпека

	1034 Правоохоронна діяльність
104 Транспорт	1041 Річковий та морський транспорт
	1042 Авіаційний транспорт
	1043 Залізничний транспорт
	1044 Автомобільний транспорт
	1045 Транспортні технології (за видами)
	* Включає дослідження складу і будови Землі включно із гідросферою і атмосферою, у тому числі: геологія, геофізика, мінералогія, геохімія, вулканологія, сейсмологія, геоморфологія, фізична географія та інші науки про Землю, метеорологія та інші атмосферні науки (включаючи кліматичні дослідження), гідрологія, океанологія, палеоекологія.